

Středověká literatura

- 5.stol.n.l. – 15.stol.
- Základní ideologií středověké Evropy je křesťanství, které ovlivňuje víru, morálku, myšlení i názory na umění.
- Výhradní postavení má církev, školy a knihovny vznikají při kláštorech, církevní učení udržuje lid v poslušnosti a odůvodňuje společenské rozdělení (trojí lid – duchovenstvo, páni a poddaní).
- Nejčastějším námětem v kultuře je křesťanství.

Latinská tvorba

- Literatura spjatá s křesťanstvím.
- Základem je Bible.
- Vznikají **legendy** – příběhy ze života svatých, jejich život, zázračné skutky a mučednická smrt.
- **Apokryfy** – vyprávění s biblickou tematikou, ale církví neuznaná za součást Bible.
- Náboženská obřadní dramata – **tzv. oficia** – dramatizace některých výjevů ze života Krista – zvláště události spjaté s dobou Velikonoc a Vánoc

Bible

- dvě části **Starý a Nový zákon**.

Nový zákon – je psán řecky, z doby 1. – 2.stol n.l., základ křesťanství, skládá se z několika knih, které jsou rozděleny do 4 částí : **4 evangelia** – Matoušovo, Markovo, Lukášovo a Janovo – vyprávějí o životě Krista, o jeho učení, o umučení a vzkříšení.

Skutky apoštolů – o působení Kristových žáků, o rozvoji křesťanství.

Epištoly – 21 listů věřícím, jejichž autory jsou Kristovi žáci – Pavel, Jakub, Petr, Jan, Juda.

Apokalypsa – zjevení sv.Jana, obraz konce světa a posledního soudu, předpověď příchodu Krista a božího království.

Legenda aurea (Zlatá legenda)

- soubor středověkých legend.

Nikodémovo evangelium

- apokryf - pobyt Krista v pekle.

O třech Mariích

- velikonoční oficiem

Literatura v národních jazycích

- Od 5.století se formují národní jazyky.
- Nejoblíbenějším žánrem je **hrdinský epos** – příběh s bohatým dějem, idealizuje hrdinu, který je vzorem středověkého rytíře – statečný, ochoten obětovat život pro krále a pro vlast, věrný, čestný. Rytíř má kouzelné zbraně – meče.
- Eposy jsou inspirací pro fantasy literaturu.

Beowulf

- 7. -8.stol., Anglie.
- Hlavní hrdina bojuje s vodním netvorem a jinými příšerami, když porazí ohnivého draka, musí podle předpovědi zemřít.

Píseň o Rolandovi

- 12.stol., Francie.
- Součást tzv.Královského cyklu, zachycuje rytířské hrdinství a statečnost Rollanda, rytíře Karla Velikého, který padne v boji s pohanskými Saracény.

Píseň o Cidovi

- 12.stol., Španělsko.
- Hlavní hrdina Rodrigo de Vivare – válečník věrný svému králi je falešně obviněn a vyhnán, vyznamenává se v boji s Maury a pomstí zneuctění svých dcer.

Píseň o Nibelunzích

- 13.stol., Německo.
- Nibelungové = skřítci, kteří střeží poklad, tento poklad získává hlavní hrdina eposu, Siegfried, je úkladně zavražděn a jeho žena připraví vrahům krutou pomstu.

Edda

- 13.stol., skandinávský epos, vychází z lidové slovesnosti Vikingů.

Slovo o pluku Igorově

- 12.stol., Rusko.
- Boje knížete Igora, vládce Kyjevské Rusi, s kočovnými kmeny mongolských Polovců.

Rytířské romány – obdoba eposů

Alexandreida

- 12.stol.
- Vznikla v mnoha jazycích.
- Oblíbené vyprávění o skutcích makedonského krále Alexandra Velikého, zobrazen jako ideál středověkého vládce.

Bretaňský cyklus

- Příběhy o rytířích krále Artuše, rytířů kulatého stolu, čaroděje Merlina, hledání sv.grálu.
- Původní autoři keltští druidové.

Tristan a Isolda

- Keltská lidová pověst o lásce.
- Rytíř Tristan má přivést svému strýci nevěstu, zlatovlasou Isoldu, Tristan a Isolda se do se zamilují poté, co vypijí kouzelný nápoj lásky. Po mnoha útrapách oba umírají.

Dvorská lyrika – středověký kult ženy a rytíře, který vystupuje jako její ochránce a opěvuje její krásu, věrnost. Základní formy jsou: **pastorely** – pastýřské milostné písně, **epištoly** – milostné listy, **alba** – loučení milenců za svítání. Autoři těchto písní ve Francii se nazývají **trubadúři**, v Německu **minnesaengři**

Měšťanská literatura – komedie, satira, autoři z řad studentů, kritika společnosti a lidských vlastností, oblíbené jsou **bajky**.

Román o Lišákovi

- Chytrý lišák, který přelstí svého strýce vlka.

Balady – příběhy o odbojných hrdinech, kteří jsou na straně chudých, které chrání před zlovůli pánů, vznikají zejména ve Skotsku a Anglii, např. o **Robinu Hoodovi**

Cestopisy

- **Marco Polo** : **Milion** – 13.stol.putování po východní Asii a Číně.
- **Cesty pana Mandevilla** – 14.stol.- fiktivní spis o cestách do exotických zemí Afriky a Asie.

Historické texty a kroniky

- **Kronika Fredegarova** - dějiny Franků, zmiňuje se o Sámově říši.

